

EUGEN SIMION

**TEXTE DESPRE
BASARABIA**

TIPO MOLDOVA

EUGEN SIMION
TEXTE DESPRE BASARABIA

Note de acad. Mihai Cimpoi

TIPO MOLDOVA

Notă la volumul de față

Eugen Simion a avut constant în câmpul atenției „lumea basarabeană”, trăind „la marginea anxietății și în mijlocul unui vârtej de scenarii politice” (observație confirmată – iată – și de ceea ce se întâmplă actualmente) și fiind reprezentată de „scriitorii ei uriași și talentați”.

Volumul de față cuprinde schița „fiziologică” *Lumea Basarabeană*, scrisă cu ocazia unei călătorii a academicianului la Chișinău, portretele „în creion luminos” făcute lui Constantin Stere, Grigore Vieru, Nicolae Dabija și incluse în serialul micromonografic *Scriitori români de azi*, o prefață la opera literară a lui Bogdan Petriceicu Hasdeu din prestigioasa colecție „Opere fundamentale”, amplul studiu despre romanul = fluviu al lui Stere *În preajma revoluției*, cronică de întâmpinare la romanul lui Paul Goma *Din Colidor*. Am inclus și câteva texte despre cărțile noastre, dat fiind că conțin reflecții asupra fenomenului literar și cultural basarabean.

Am considerat necesară și prezența unor materiale (eseuri, poezii omagiale, microstudii) ale autorilor basarabeni despre Eugen Simion, care a fost pentru ei un *pattern*.

Cele două volume, care apar cu sprijinul financiar al Primăriei comunei Dumbrăveni Suceavu (primar: Ioan Paval, secretar Mihai Chiriac), aduc un prinos de recunoștință eminentului critic cu ocazia aniversării a 90-a de la naștere.

I

LUMEA BASARABEANĂ

Am fost nu demult la Chișinău pentru a asista la trei evenimente culturale. Instalarea, mai îmtâi, a bustului lui I.L. Caragiale pe Aleea Scriitorilor Români din Parcul Central, sărbătorirea, apoi, la 31 august, a zilei limbii române și, în fine, pentru a marca ziua de naștere a criticului Mihai Cimpoi care împlinește 60 de ani, a mai existat un eveniment important și anume deschiderea Centrului de studii „Marin Preda” și montarea (provizorie) a bustului său, opera sculptorului Flămând, în fața acestui mic lăcaș de cultură. L-am lăsat la urmă pentru că, după câte am înțeles, primarul Chișinăului – dl Serafim Urecheanu – a promis să dea un spațiu mai bun pentru Centrul „Marin Preda”. Oricum, basarabenii ne-au luat-o, și în acest caz, înainte. În timp ce noi discutăm la infinit despre nevestele lui Preda și continuăm să facem scenarii despre moartea sa violentă, ignorându-i, total, opera, iată, scriitorii din Chișinău s-au gândit să-i ridice prozatorului o statuie și să-i dedice un spațiu de cercetare...

Revin la I.L. Caragiale și la Aleea Scriitorilor. Nenea Iancu s-a instalat bine în vecinătatea lui Bacovia și față în față cu Nichita Stănescu. Ceva mai încolo se află Blaga, Coșbuc, Goga, Constantin Stere și, evident Eminescu... Ca prahovean, sunt emoționat să văd că doi scriitori din acest spațiu binecuvântat de Dumnezeu și, deseori, calomniat de oamenii fără umor, și-au mutat chipurile lor de bronz în partea nord-estică a lumii românești. O lume, inutil să mai spun, care a trecut și trece încă prin multe... Sau, cum ar fi spus Preda, a pățit multe... Istoria a pus-o mereu la încercare... Mă uit la spectatorii aceștia cu chipurile supte de suferință... Ascultă cu atenție ce spun oratorii, vorbesc, apoi, în șoaptă între ei (șoapta este limbajul nostru predilect), aplaudă când o propoziție atinge tema națională sau când vine vorba de Eminescu sau Ștefan cel Mare, cele două mituri tutelare ale basarabenilor... Un tânăr gazetar mă întreabă dacă I.L. Caragiale exprimă sau nu spiritul românesc?! Cum se împacă zeflemeaua dramaturgului cu lirismul lui Eminescu? Cum se regăsesc românii în aceste două oglinzi?... Se regăsesc, în cerc eu să-l conving pe tânărul și scepticul ziarist, se regăsesc cu toate ale lor, cu geniul lor liric și cu sensibilitatea lor remarcabilă față de manifestările comicului. Frica noastră că „fanariotul” Caragiale ne-a denigrat este ridicolă. Ne-a pictat, doar în culori înveselitoare și a notat bine plăcerea noastră de a vorbi. Urechea lui e fină,

Cuprins

Notă la volumul de față.....	5
I LUMEA BASARABEANĂ	7
ÎNTOARCEREA BASARABENILOR.....	11
II SCRITORI BASARABENI.....	15
1. BOGDAN PETRICEICU HASDEU	15
2. Constantin Stere: ROMANUL MEMORALISTIC „ÎN PRAJMA REVOLUȚIEI”	41
3. PAUL GOMA: „DIN CALIDOR”	65
4. GRIGORE VIERU.....	69
I - „UN POET CU LIRA-N LACRIMI...”.....	69
II - GRIGORE VIERU '70.....	77
III - O ANTOLOGIE DESPRE MAMĂ ȘI LIMBĂ	83
5. NICOLAE DABIJA „POEZIA E O BUCUROASĂ TRISTEȚE”	87
6. VALERIU MATEI	91
7. SANCTIFICARE ȘI SACRIFICARE	95
8. MIHAI CIMPOI.....	103
I - SPRE UN NOU EMINESCU	103
II - CATEDRALA EMINESCU	107
III - O ISTORIE A LITERATURII BASARABENE.....	109
III. AUTORI BASARABENI DESPRE EUGEN SIMION	
Anexă	115
1. GRIGORE VIERU: GREUTATEA CUVÂNTULUI	115
2. VALERIU MATEI. CUVÂNT ÎNAINTE LA VOLUMUL <i>MODELUL DE EXISTENȚĂ EUGEN SIMION</i> DE MIHAI CIMPOI....	117
3. NICOLAE DABIJA. FLĂCĂRI PE COMORI.	123
4. VICTOR CRĂCIUN CUVÂNT DE ÎNCHEIERE LA VOLUMUL <i>MODELUL DE EXISTENȚĂ EUGEN SIMION</i>	129

5.PETRU SOLTAN: UN MARE GÂNDITOR CE LASĂ ÎN VALE VÂRFUL OMU'	135
6.ION CIOCANU: EUGEN SIMION, PĂTRUNZĂTOR ÎN MIEZUL ADEVĂRULUI	143
7.MIHAIL DOLGAN: UN CRITIC AL ECHILIBRULUI ESTETIC ȘI AL PROBITĂȚII PROFESIONISTE	147
8.ELENA TAMAZLÂCARU	151
9.NINA JOSU UN NOU MEMBRU DE ONOARE AL ACADEMIEI ROMÂNE - Nicolae DABIJA.....	157
IV - REFERINȚE CRITICE	161
V - NOTE ȘI COMENTARIILE LA <i>LUMEA BASARABEANĂ</i>	169